

„Przygoda z ortografią”

Program własny przeznaczony do realizacji
w ramach zajęć dodatkowych
w Szkole Podstawowej nr 2
z Oddziałami Integracyjnymi w Cieszynie.

mgr Joanna Prochaska-Pellar

1. Wstęp.

Podczas wieloletniej pracy dydaktycznej, obserwacji własnych, licznych rozmów i konsultacji z innymi nauczycielami zarówno uczniów klas początkowych jak i drugiego etapu edukacyjnego, spotykałam się z opinią, iż uczniowie coraz częściej borykają się z trudnościami dotyczącymi poprawności ortograficznej pisanych tekstów własnych. Znajdowało to swoje potwierdzenie nie tylko podczas sprawdzania wiedzy i umiejętności jej zastosowania w praktyce – sprawdziany, testy, pisanie z pamięci, dyktanda, wypowiedzi pisemne, jak również w braku umiejętności przepisywania z tablicy notatek tworzonych przez nauczycieli. Zaskakującym jest również fakt, iż z roku na rok uczniowie zgłaszający się do konkursu ortograficznego popełniają zbyt wiele błędów. Obecnie panuje przekonanie, że umiejętność poprawnego pisania z zastosowaniem zasad ortograficznych nie jest już tak bardzo potrzebna, ponieważ żyjemy w dobie komputerów a dostępne edytory tekstów same mogą korygować nasze błędy. Stwierdzenie takie jest jednak nie do końca prawdziwym i przekonującym, bowiem jednym z istotnych wyznaczników dobrego wykształcenia człowieka jest umiejętność poprawnej pisowni zarówno pod względem gramatycznym jak ortograficznym.

Podstawowym zadaniem nauczania ortografii już na etapie edukacji wczesnoszkolnej jest opanowanie podstawowych zasad poprawnego zapisywania słów w zakresie ich czynnego słownika. Uczeń powinien wykazywać umiejętność zastosowania prawidłowej pisowni słów, których używa się każdego dnia. Nabywanie tej umiejętności często sprawiało i będzie sprawiać dzieciom wiele trudności. Coraz częściej bowiem jako nauczyciele obserwujemy niewystarczającą ilość czasu podczas zajęć dydaktycznych aby sprostać tym wymaganiom. Dotyczy to głównie zbyt małej ilości ćwiczeń w tym zakresie, szczególnie możliwości samodzielnego tworzenia tekstów pisanych. Uczniowie pracują na gotowych szablonach, kartach pracy, które ograniczają się do uzupełniania, podporządkowywania i wskazywania poprawnych odpowiedzi. Schemat taki nie do końca satysfakcjonuje zarówno ucznia jak i nauczyciela. Brak miejsca na samodzielną i twórczą wypowiedź ucznia ogranicza w sposób istotny jego możliwości i hamuje jego kreatywność.

Czynnikiem decydującym o dobrych efektach i powodzeniu w nauce ortografii jest właściwa organizacja procesu edukacji. Moim zdaniem, istotnym wydaje się właściwe planowanie określonego materiału według następujących zasad: systematyczności, rytmiczności, stopniowaniu trudności, licznych powtórzeń w celu utrwalania zdobytej wiedzy oraz co najważniejsze indywidualnego podejścia do ucznia.

Propozycja mojego programu własnego ma na celu wspomóc uczniów w poszukiwaniu właściwych i dostępnych metod i form, które pomogą im w zrozumieniu i opanowaniu umiejętności dotyczących zasad prawidłowej pisowni ortograficznej.

„Przygoda z ortografią” ma pełnić rolę dodatkowych i atrakcyjnych zajęć dla uczniów. Głównym celem jest nauka poprzez zabawę. Materiał zostanie prezentowany przez aktywne formy pracy (kolory, symbole, schematy, rymowanki, zagadki, gry dydaktyczne, programy komputerowe, quizy i konkursy). To co dla ucznia wydaje się trudne, powinno stać się łatwe i interesujące. Program uczyć ma koncentracji i logicznego myślenia. Powinien w jak największym stopniu stymulować percepcję wzrokową. Zajęcia mają również na celu możliwość odczuwania przez dzieci osiągniętego sukcesu, lepszej samooceny, wiary we własne możliwości i pobudzanie aktywności i motywacji do dalszej nauki.

1. Informacje dotyczące prowadzenia zajęć:

Nauczyciel prowadzący: mgr Joanna Prochaska-Pellar

Zajęcia prowadzone w wymiarze 1 godziny lekcyjnej tygodniowo według ustalonego harmonogramu.

Grupa uczestników:

Program przeznaczony jest dla uczniów klas trzecich.

Czas trwania: od 4.09.2017r. – 31.05.2018r.

2. Cele ogólne:

- rozbudzenie u uczniów zainteresowań w zakresie znajomości ortografii
- zdobycie umiejętności poprawnego i świadomego posługiwania się językiem pisanym
- mobilizowanie uczniów do podejmowania działań nakierowanych na przezwyciężanie trudności w nauce
- motywowanie do aktywności poznawczej
- wzmocnienie poczucia własnej wartości

3. Cele szczegółowe:

- doskonalenie umiejętności analizy wyrazów zawierających trudności ortograficzne
- kształcenie spostrzegawczości ortograficznej, pamięci słuchowej i wzrokowej
- poszerzanie wiedzy zdobytej podczas obowiązkowych zajęć edukacyjnych
- wdrażanie do nawyku korzystania ze słownika ortograficznego
- zapoznanie z możliwością wykorzystania edukacyjnych programów komputerowych w celu rozwijania zainteresowań ortografią
- utrwalanie poznanych zasad ortografii
- kształcenie motywacji uczniów do systematycznej nauki ortografii
- przygotowanie uczniów do konkursów ortograficznych

4. Formy i metody:

W programie wykorzystane zostaną różnorodne metody i formy pracy z uczniami. Przede wszystkim mają one na celu wyzwalanie aktywności w uczniach i świadomości, że nauka ortografii nie ogranicza się tylko do znajomości poznanych formuł ortograficznych.

Najczęściej stosowanymi formami pracy będą:

- zbiorowa – gry i zabawy edukacyjne z wykorzystaniem kart, gier planszowych, puzzli ortograficznych i komputerowych programów edukacyjnych
- praca w grupach - – rymowanki, wierszyki ortograficzne, krzyżówki, zagadki, rebusy, quizy, plansze ortograficzne,
- praca indywidualna – korzystanie ze słowników ortograficznych, tworzenie ilustracji, symboli, karty pracy, prowadzenie własnego słowniczka obrazkowo – wyrazowego.

W programie wykorzystane będą głównie metody pracy dostosowane do indywidualnych możliwości uczniów tworzących grupę:

- metoda słowna – poznawanie zasad ortograficznych
- metoda oglądowa – plansze dydaktyczne, edukacyjne programy komputerowe
- metoda zadaniowa – ćwiczenia, karty pracy, dyktanda
- praktycznych działań - tworzenie wypowiedzi pisemnych

-projektowa – tworzenie w trakcie całego programu własnych słowników obrazkowo-ortograficznych

5. Treści nauczania:

1. Zapoznanie z zasadami korzystania ze słownika ortograficznego.
2. Pisownia wielką literą.
3. Zasady pisowni z „ó” wymiennym.
4. Poznajemy wyrazy z „ó” wymiennym.
5. Pisownia wyrazów w zakończeniach: -ów, -ówka, -ówna, -un, -unka, -unek, -uje.
6. Poznajemy wyjątki w pisowni.
7. Tworzymy I część słownika obrazkowo-ortograficznego z zasadami pisowni „ó” wymiennym.
8. Pisownia wyrazów z „u” w czasownikach zakończonych na -uje, -ujesz, -ujemy, -un, -ujecie, -ują.
9. Pisownia wyrazów z „u” w rzeczownikach zakończonych na -un, -unka, -unek, -uszek, -uszka, -uszko, -uś, -usia, -unia, -unia.
10. Tworzymy II część słownika obrazowo-ortograficznego z zasadami pisowni „u”.
11. Utrwalamy i sprawdzamy znajomość poznanych wyrazów z „ó” wymiennym i „u”.
12. Sprawdzamy swoją wiedzę – mini quiz ortograficzny - pisownia „ó”, „u”.
13. Poznajemy zasadę wymiennego „rz”.
14. Poznajemy zasady pisowni z „rz” po spółgłoskach.
15. Wyrazy z zakończeniem –arz.
16. Pisownia wyrazów z „rz” niewymiennym.
17. Tworzymy III część słownika obrazowo-ortograficznego z zasadami pisowni „rz”.
18. Sprawdzamy swoją wiedzę – mini quiz ortograficzny - pisownia „ó”, „u” i „rz”.
19. Pisownia wyrazów z „ż” wymiennym.
20. Poznajemy wyrazy z „ż” niewymiennym.
21. Tworzymy IV część słownika obrazkowo-ortograficznego – wyrazy z „ż”.
22. Sprawdzamy swoją wiedzę – rozwiązujemy zagadki ortograficzne.
23. Pisownia wyrazów z „ch” wymiennym na „sz”, po spółgłosce „s” i na końcu wyrazów.
24. Krzykliwe och! i ach!
25. Poznajemy wyrazy z „ch”.
26. Tworzymy V część słownika obrazowo-ortograficznego – pisownia wyrazów z „ch”.
27. Pisownia wyrazów z „h” wymiennym.

28. Zasada używania „h” w wyrazach „głośnych”.
29. Używamy „h” w pisowni imion i wyrazach pochodzenia obcego.
30. Pisownia części wyrazów z –hopo, - hydro, -hiper, -hekto, -homo.
31. Pisownia „h” na początku wyrazów.
32. Tworzymy VI część słownika obrazkowo-ortograficznego z wyrazami „h”.
33. Sprawdzamy swoje wiadomości – kiedy „ch” a kiedy „h”?
34. Pisownia wyrazów z „ą – om –on”, „ę –em –en”.
35. Jesteśmy mistrzami ortografii – podsumowanie.

6. Przewidywane osiągnięcia uczniów:

- uczniowie znają i stosują poznane zasady ortograficzne w praktyce
- rozumieją potrzebę stosowania poprawnej pisowni pod względem gramatycznym i ortograficznym
- wykazują się czujnością ortograficzną i spostrzegawczością
- potrafią dokonywać właściwej analizy i uzasadniać pisownię wyrazów zawierających trudności ortograficzne
- właściwie posługują się słownikiem ortograficznym
- zapamiętują pisownię poznanych wyrazów z trudnościami ortograficznymi niewymiennymi i wyjątkami
- piszą z pamięci i ze słuchu zgodnie z zasadami ortografii
- zgodnie współpracują w grupie, są aktywni i kreatywni
- wykazują się tolerancją względem innych uczniów mających trudności w nauce, potrafią być pomocni
- chętnie biorą udział w konkursach ortograficznych i quizach

7. Procedury osiągnięcia celów:

- redagowanie kolorowych słowników ortograficznych
- gromadzenie wierszyków i rymowanek ortograficznych
- pisanie z pamięci i ze słuchu
- udział w konkursach ortograficznych
- korzystanie z gier i zabaw kształtujących spostrzegawczość i pamięć wzrokową
- wykonywanie kolorowych ortogramów
- tworzenie fiszek ortograficznych
- wykonywanie prac plastycznych o tematyce ortograficznej (plakaty, chmury wyrazów, kolaże).

8. Ewaluacja:

- analiza obserwacji pracy i postępów uczniów
- napisanie przez uczniów dyktanda sprawdzającego na zakończenie programu
- analiza wyników dyktanda
- ocena efektów realizacji programu, przedstawienie i analiza wniosków dla uczniów oraz rodziców na spotkaniu z rodzicami

Opracowała: mgr Joanna Prochaska-Pellar